

nın saptanması ve arazi kullanım potansiyetlerinin belirlenmesine yönelik mühendislik jeolojisi çalışmalarının yapılması,

• Doğu Karadeniz bölgesine özgü dağınık yerleşim düzeninden vazgeçilerek, bilimsel çalışmaların aşığı altında belirlenecek yerlerde toptu yerleşime geçilmesi,

• Dere yatağı kavramının sadece derenin aktığı yer olmadığını, taşkın alanını da kapsadığını kesinlikle bilinmesi,

• İmar, Yeraltı suları, Kıys Koruma Yasası vb- yasaların bilimsel gerçeklere göre yeniden düzenlenmesi/

• Kamusal bir hizmet alanı olan Yapı denetiminin TMMOB ye bağlı meslek odalara tarafından kamu yaran doğrultusunda kamu adına sürdürülmesi,

• Belediyelerde, beSde nüfusu gezentine alınarak, mühendislik jeoloji-

si konusunda hizmet içi eğitim almış olan jeoloji mühendislerinin istihdam edilmesi.

• İmar afi arına son verilmesi,

• Doğu Karadeniz bölgesinin tamamının sel ve heyelan tara açısından bir master plan çerçevesinde incelenmesi

• Yörenin özellikleri gezenine alınarak, kamu hizmetlerinden sorumlu bölge müdürlüklerinin kaldırılması politikaları nedeniyle vazgeçilmezli aksine bu kuruluşlar yetkilendirilmelidir.

SONUÇ

Yaşanan son afetler ülkemizde uygulanamayan sosyo ekonomik politikaların iflasının bir yansımasıdır. Günümüzde kurtaran, kaderciler/ politik ve maddi rant dayalı plansız çarpık kentleşme uygulamaları bu politikaların bir ürünüdür. Toplumun huzur, sağlık ve güvenliğinden sorumlu siyasal iktidarlar halkı doğa

olayları karşısında yapayalnız bırakmıştır. Toplumun esenliği için alınması gereken önlemleri, IMF reçeteleri uyarınca gereksiz bir harcama olarak gören siyasal iktidarlar halkı kaderine terketmiştir. Bu kamusal hizmet alanı işinin, sosyal devletin terkedilmesi esinin bir sonucudur. Sağlık ve eğitim alanında olduğu gibi, doğa olayları karşısında da artık güçlü ve zengin olanlar yasaya bileceklerdir.

BEKLENEN İSTANBUL DEPREMİNİN TAHRİBAT SENARYOSUNUN KÜÇÜK BİR ÖRNEĞİ BUGÜN RİZE'DE YAŞANMIŞTIR. YAYARIN???

SAYGILARIMIZLA

JEOLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI

3213 Sayılı Maden Kanunu Değişiklik Tasarısı ile ilgili olarak; Odamız, Çevre ve Kimya Mühendisleri Odaları ile birlikte bir basın açıklaması yaparak, tasarının olumsuz yönlerini kamuoyuna sunmuştur.

BASINA VE KAMUOYUNA

Ülkemizin doğal, kültürel, tarihsel zenginliklerini yok. edecek bir tehdit, bir "yasa tasarısı" adı altında şu anda TBMM. Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülmektedir. "Maden Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı" adı ile gündeme gelen yasa değişikliği kamuoyundan adete kaçırılarak, ülkemizi yeni bir "oldu, bitti" vâkâsı ile karşı karşıya getir-

meye yöneliktir. Şimdiye dek 4 ayrı versiyonuna ulaşabildiğimiz yasa tasarısının her yeni versiyonu ülkemizin doğal ve beşeri varlıklarını peşkeşinde yeni bir cüretin adımlarını taşımaktadır. Zira;

Yasa yapma tekniği açısından da bir skandal olan yasa tasarısı, 3213 sayılı Maden Kanunu dışında,

• 2872 sayılı Çevre Kanunu,

• 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu,

• 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu,

• 6831 sayılı Orman Kanunu,

• 3621 sayılı Kıyı Kanunu,

• 4122 sayılı Millî Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Kanunu,

• 4342 sayılı Mera Kanunu,

Basın Ağmamalan.

• 3573 sayılı Zeytinci-1 için Korunması Hakkında Kanun

• 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kartun'da da değişiklikler öngörmektedir. Her türden ve her ölçekte toruma tedbirini madenci için önünde engel olarak gören yasayı hazırlayan zihniyet, madencilik sektörünün geliştirmesi söylemiyle söz konusu yasalar ile sınırlı da olsa korunan topraklarımızı, mera alanlarımızı, ormanlarımızı, milli parklarımızı, tabiat parklarımızı, tabiat anıtlarımızı, sit alanlarımızı, ağaçlandırmaları, su alanlarımızı, kıyılarımızı, sulak alanlarımızı, su havzalarımızı, turizm bölgelerimizi aledade madencilik faaliyet sahası olarak kabul ederek bütün bu değerlerimizi büyük bir talan ve tahribata açık hale getirmek gayesindedir.

Maden Kanununda yapılacak istenilen değişiklikler irdelendiğinde, öncelikle değişikliğin ruhunu, daha önce önemli tartışmalara konu olan Endüstri Bölgeleri Kanununun Tasarısının oluşturduğu görülmektedir', Bahse konu Endüstri Bölgeleri tasarısı Yabancı Sermaye Derneği (YASED) tarafından hazırlanan taşandın Şubat 2001 başlarında tartışmaya açılan tasarı önemli değişikliklere uğrayarak, YASED'in beklentilerinin çok uzağında kanunlaşmış ve yürürlüğe girmiştir. Nitekim YASED, Endüstri Bölgeleri Kanununu yabancı sermaye çekmekte yetersiz bulunduğunu açıklamıştır. Maden Kanunundaki değişikliklerle ilgili aşağıda detaylı olarak irdelenecek tasarı hakkında

YASED görüş beyan etmekten kaçınmakta ve sessizce gelişmeleri beklemektedir, İlk tecrübeden sonra bu sessizlik tasarıya destek anlamını taşımaktadır.

Jeolojik süreçlerle milyonlarca yılda oluşmuş olan madenlerimiz doğaları gereği, hiçbir topluluk sınıf ya da katmanın emeği ya da sermayesi karşılığı üretilmemiş olması nedeniyle hiç kimse nin herhangi bir gerekçe ile sahiplenme ve istismar etme hakkı iddia edemeyeceği ortak kamusal varlığımızdır. Dolayısıyla bu kaynaklar üzerindeki tasarruf hakkı kamusaldır ve ancak toplumsal çıkarlar amacıyla değerlendirilebilir."

Ülkemizin jeolojik özelliikleri küçük-orta rezervli ancak çok çeşitli maden yataklarının oluşmasına olanak tanımaktadır. Ayrıca dünyadaki bor, mermer, trona, zeolit, pomza, sölestin, ve toryum: gibi rezervlerinin önemli bölümü ülkemizde bulunmaktadır. Yaklaşık 8000 yıllık madencilik geçmişi olan ülkemizde, maden aranması, bulunması ve işletilmesi artık daha da zorlaşmaktadır. Bu anlamda madencilik çalışmaları artan ölçüde bilgi, yatırım, teknoloji, koordinasyon gerektirmekte ve yatırım riski taşımaktadır. Bu durum madenleri "krem asını" yiyen, kan azamileştirmek için işin kolayına kaçan "özel girişimcilerin yerine, "ülke çıkarları" ve "kamu yararını" gözeterek "kamu girişimciliği"ni akılcı kılmaktadır.

Halen Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen yasa tasarısı ise, yukarıda sayılan

koruma tedbirlerini bir çırpıda hükümsüzleştirerek ve sektörün teşvik edilmesi söylemiyle yerli ve daha çok yabancı sermayenin istismarına sunarak maden sahalarımızın süratle üretime açılmasını öngörmektedir. Tasarı dikkatle incelendiğinde, asıl teşvik edilenin de asıl katma değer üretimi açısından önem taşıyan uç-ürün üretiminin değil, yoğun ve ucuz işgücüne dayanan düşük katına değerli ham cevher ihracının olduğu anlaşılmaktadır. Kontrolsüz ve aşırı üretimin neden olacağı fiyat dalgalanmaları özellikle dış pazarlarda satılan ya da ulusal piyasaya tekelciler tarafından satılan madenler için adeta yağma anlamı taşıyacaktır.

"Maden Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanon Tasarısının maden üretiminde öngörülen teşvikler özellikle yabancı sermaye açısından, hiç bir vergi vermeden ham cevherin ucuz maliyetle yurt dışına çıkarılmasını sağlayacak niteliktedir. Hiçbir zenginleştirme ve uç-ürün sokuşmadan Anadolu'nun damarlarından koparılan tıptı gemilerle yangından mail kaçıracasına yıllarca "Batı"ya sevk edilen ham zenginliklerimizden artık neredeyse söz edemiyoruz. Yeraltı kaynaklarımızı hammadde olarak satılması açık bir yağmadır. Bu hammaddelerin ürün ve uç-ürün olarak üretimi istihdam, katma değer, ülke ve toplum çıkarı açısından gereklidir.

Tasarı ile ham cevher satışı özendirildiği için

ülkemizin teknolojik yeteneklerinin gelişmesinin die önü kesilmektedir. Bilindiği üzere, yabancı sermaye sadece ucuz hammadde peşinde koşmakta, ülkeye teknoloji transferi gerektiren yatırımlardan uzak durmaktadır. Bandırma boraks tesisleri, aluminyum, demir-çelik, ferrokrom tesisleri örneklerinde görüldüğü gibi yabancı firmalar sadece hammadde temini ile ilgilenmektedir. Oysa bir ülkenin teknolojik yeteneklerinin gelişmesinin ilgili sektörün hem kapsamı açısından hem de ölçek açısından planlı bir şekilde ele alınmasını gerektirmektedir. Bu da arama faaliyetlerinden başlamak üzere, ürünün piyasaya sunulmasına kadar madencilik, kimya ve metalürji faaliyetlerinin bir bütünsellik içerisinde tüm süreçlerin uzman kamu kuruluşları eliyle gerçekleştirilmesini gerektirmektedir» By alanda kurulmuş kamu işletmeleri ülkemizin gereksinimleri ne yanıt verecek birikim ve yetkinlikte, işçilerin, sigortasız ve sendikasız boğaz tokluğuna çalıştırıldığı küçük özel işletmeler yerine sendikali, grevli, toplu sözleşmeli çalışma ilişkilerinin görece korunduğu kamu kuruluşları "kamu yararının kısmen gerçekleşmesinde savunulabilir olmaktadır. Ayrıca ham cevher satışının yasa dışı esas kabul edilip, satılmasının istisna ve Bakanlar Kurulu kararına tabi kılınması, buna paralel olarak, içeride üretilen madene dayalı ya da ithal madene dayalı

sanayi üretimleri teşvik edilmelidir» Madenlerde öncelikle ciddi bir rezerv tespiti yapılmalıdır. Sanayi Master Planı geliştirilmeli ve bu plan dahilinde madenlerin kontrollü bir şekilde üretilip, işlenmesi sağlanmalıdır.

Maden aramaları halen büyük önemi taşıdığından MTA, Eti bank TKİ, TTK gibi kamu kurumları güçlendirilmelidir. MTA Genel Müdürlüğü reorganize edilerek, 1986 yılından bu yana yürütülen KİTlerin tasfiyesi son verilmelidir. Bu süreç, son yıllarda oldukça yıkıcı hale gelmiş, KİT'ler bilinçli bir şekilde, adeta devletin ve toplumun kurtulmak istediği kamusal haline dönüştürülmüştür. Toplumun malı olan tesislerin siyasi ve bürokratik kadrolar tarafından, sırf özel leşti menin alet yapısını oluşturmak adına bile bile zarar verilmekle birlikte, bu şekilde iyi niyetle izah edilemez. Tasfiyeci mantık tasarının hazırlanmasında kendisini hissettirmektedir.

Bütün bu boyutları ile değerlendirdiğimizde Maden Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ucuz ve bol maden üretimi; ama yerli ve daha çok yabancı sermayemin istismarından ibaret bir maden politikası hedeflemekte bunun bedeli olarak da bütün ekolojik, kültürel ve tarihi zenginliklerimizi azami kâr peşinde koşan madencilik sermayesinin insafına terk etmektedir.

Bizler, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ne

bağlı ve söz konusu yasa tasarısı ile doğrudan ilgili 6 farklı meslek disiplini temsil eden Odalar olarak,

Maden Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısının acilen komisyondan geri çekilmesini; bilim ve meslek çevrelerinin önerileri doğrultusunda ve kamu yararı ekseninde yeniden ele alınmasını talep ediyoruz. Bu yönde bir adım olarak hazırladığımız değerlendirme raporunu kamuoyunun bilgisine sunuyoruz.

Maden Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ülkemizin geleceği için bir tehdittir. İlgili tüm çevreleri duyarlı olmaya ve ülkemizin doğal ve beşeri zenginliklerine sahip çıkmaya çağırıyoruz.

TMMOB Çevre Mühendisleri Odası
TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası
TMMOB Kimya Mühendisleri Odası